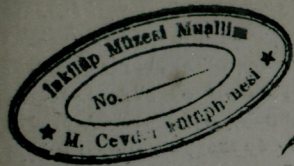

۱۳ ثَمُوز ۱۹۱۸

صافی : ۵۴

ایگنجی جلد

کیکی مخبرو

شمال تورکری و تاتارلق

(مایعہ و سولہ)

وولغا پویری تورکاریہ کلنجہ اولارده : (۱) قازانلیار ، (۲) باشقیر - میچہ یافلر ، (۳) جوشلر نامیله اوج غریپر .
پونت اوسکین تورکاری ، (۱) قریللار ، (۲) نوغایلر ، (۳) قومولر و قازانلیار ، غرب تورکاری ایسه ایران و قافقاسیانک آذربایجان تورکلرین عایدتر .
ایته ایوم آسیاده موجود اولان و لهجه فرقلریه نظرآ مختلف اسملرله یاد ایدیلن تورکرلک اک اهمیت کتلهلری بولارد . شمالی قارداشلرک ۱۸ کالون اولده عندا ایتدکاری جلسهک مذاکره سندن آکاشلادیغه کوره ، بولار ، (وولغا) پویرنده اولطوران تورکاری بولکلندن آیرهرق (تاتار) نامیله یاد ایتلک ایسته مشلرد .
شیددی بودوغ اولنک تارغله قابل یوقی اولوب اولمیه جتی تدقیق ایدلم :

شرق و غرب تاریخلری کوستریکورک ، جنکیز خانک ظهروندن اول ، آراق دکزی پویرلندن (یاییق) نهری سساحلریه قدر امتداد ایدن ساحه (قیچاقلر) ، یاییق نهرندن بالقاش کولی جوارینه قدر اولان حوالی (قافقر) ، یاییق و توپول نهرلری پویری (باشقیرلر) و بولرک شیل غریبسی (بلغارلر) ، بحر حزرک شیل طرلری (غر) ل طرفندن اشغال ایدیلپوردی .
شمالی قافقاسیه اوله نهری حزرلرله مسکون بولنیوردی .
دیماک اولورکه وولغا پویری تورکرلر پونت اوسکین و قریم تورکاری پوقملرله بجنکلر و قومانلر تشکیل ایتلشدر .
حالیوکه بولرله کافه سنک تورک اولدقلری تاریخی و میت بر حقیقت .

قیچاقلرک لسانلریه دائر قیقادده بولان (فلاپروت) ، قطعی دلایلرله بولرک تورک سوندن اولدیلنی اثبات ایتلشدر . مجرتک (۴۶۶) تاریخده (محمود کاشغری) طرفندن یازیلش اولان (دیوان لغات الترک) ده : (قجاق) و جم جبل من الترک = قیچاقلر تورکلرندن بر قسمدر .
دیللهرک فلاپروتک شو ادعای تأیید ایتلشدر .

آوروپالیرک قیچاقلره (قومان) اسینی و بردکاری کوریور . بو اسمک (قوما) یعنی (قاما) نهریه نسلله ورلش اولدیلنی شهسزدر . فی الحقیقه اون برنجی عصر میلادی ده دشت پیچاغه سیاحت ایدن مشهور (ادریس) ، قاما نهری حوضه سی (القومانیه) نامیله قید ایتلشدر . قاریسیجه یازیلش تاریخلرده بو ساحه (قومستان) دئیلمشدر .

(ابوالفدا) نک (تقویم البلدان) نده مایه : (القامایه) و هم اجناس من الترک و لهم اعتناء بالنجوم والاشغال باحکماک و هم بعدونها ... وفی شرق بلاد القامایه جبل الجناک و علی جانبها الغربی بجنایه . و هی قاعده خاقان الجناک و هم امة من الترک یعرفون انفسهم ... بولنده برصراحت وارد .

ابوالفدا نک شو تصریحی ، بیرانس مورخلرینک ۸۴۴ تاریخی وقوعاتی میباند ذکر ایتدکاری (بجنک) لرکده تورک اولدقلری کوستریکورکده . اساساً محمود کاشغری ده (بجنک جبل من الترک مسکنهم قرب الروم) افاده سیله بو حقیقی تأیید ایتلشدر .

احتمالک اسلام اوردورلرک (خوارزم) قطعه سنده تصادف ایتدکاری (غزلرلر) ، سجادیتک تصدیقله بحر حزرک شیانله دوغری چشمش ، اوردال و وولغا نهرلرینک آشانی قسملری آرسنده بجنکلرله اختلاط ایش و بو اختلاطدن قومانلر طوغمشدر .

کرچه بیرانس مورخلرندن (قونستانین) پورغیو . غنیمتوس ده بجنک (بجنک ، بجنک) لرک (قافقر) تورکلرندن اولدیلنه دائر بقیدوارسه ده یقید ، عرب تارخیلریه کده نوافق ایتمکده ، محمود کاشغری نک (دیوان لغات الترک) دیکر بر بزنده (بجنک) قبیله من الغزیه) دیش اولسیده (قونستانین) ک افاده سی چورنکده ، بجنکلرله غزلرک اختلاط ایش اولری احتیاتی تقویه ایتکده .

حالیوکه قومان و قیچاق ناملرله یاد اولنان خلقه دائر اسکی تاریخلرده کوریلن معلومانک مقایسه می ، هر ایک اسمک عینی برقومه عائد اولدیلنی قساعتی فونلدریور .

قیچاقلر حقدده هم تدقیقادده بولان (مسترهاوارت) ده ، موغوللر تاریخی عنوانی قیمتدار اثرنده شو بولده بر مطالعه یورونکده : « اسکی غرب مورخلری قیچاقلره (غر) نامی ویرمشلردی . بیرانس تارخیلر دنده (غر) اسمنه تصادف ایدیور . بو ، کوستریورک غزلر اوغوز اسمیله یاد اولنان تورکلرند باشقه قوم دکابلر ، غزلر ، طغوزلرعی عصر میلادی ده اول وولغا (ایدل) نک حوالی غریبه سی اشغال ایش و موغولر کلنجه ی قدر اورارده قالمشلردر . کرک سلجوقی تورکاری و کرک عئانلیار ، عربلرک خوارزم ده [۱] تصادف ایتدکاری غزلرندن ایش اولدقلری جهته بولرک اسکی غزلرله یعنی قیچاقلره یاقین بر قرابتلری بولندیلنی شهسزدر . قیچاقلر ، تورکلرک بویوکر بر قسیده احتوا ایدیورلردی . قازان قبیله لریده غر عصرینک عیدر) .

[۱] یاقوت حوینک (معجم البلدان) ده غزلرک بحر حزرک شمالیه خوارزم دکزی (آرال کولی) نک شیل غریبسنده ساکن اولدقلری بولنده ک تصریحی (هاوارت) نک شو ادعای تأیید ایتکده . فی الحقیقه یاقوت حوی بحر حزرندن بحث ایدرکن (واما بحر الحزر ففی غریبه الان من جبال الفیق الی حد و الدسیر و بلاد الحزر و بعض مغازه الغزیه و شمالیه مغازه الغزیه و هم صنف من الترک بناحیه سیاه کوه) عبادتیه یازمش ، آرال کولندن بحث ایدرکنده (و بعضی خوارزم ، الیها یصب ماء جیمون و یسمى هذا الموضع خلجان و علی سلسله من مقابل خلجان ارض الغزیه من الترک) بولنده بیان مطالعه ایتلشدر .

هاوارتک شو مطالعه می ، و ثاقب تاریخیه ده نوافق ایتکده . مسترهاوارت ، (نوغایلر) طرفندن جنوبه سورولش اولان (قوموق) کده اسکی قومانلر احفادنندن اولدقلری ادا ایدیور . قوموق لسانی حقدده تدقیقادده بولان (وامیری) نک بولرک لسانلیله قازانلیار و نوغایلرک لسانلری آرسنده صیق برمناسبت بولندیلنی حقدده ک بیانی ، بو ادعای تأیید ایدیور . هاوارتک تحقیقه نظرآ قریلدره قومانلرک انسال اصیلندندر . نوغایلر ایسه ، اسکی قاقلیلرک تنایددر . عینی مؤلف ، نوغایلرندن باشقه بر قسم تورکلرکده قاقلیلرندن ایش اولدقلری ادا ایتکده .

بو ادا تاریخی معلومه ده نوافق ایدیور . تاریخ ، جنکیز خانک ظهوری هنکدنه ، یعنی خوارزمشاهلر دورنده قاقلیلری (یاییق) نهرینک شرفته تصادف ایدن حوالیده کوستریکورکده . بولرک غریبنده مایه قیچاقلر بولینیوردی . میلادک ۱۲۵۳ تاریخنده قرال (سن لوی) طرفندن سفارتله اورته آسیاه کوندوریلن (روبوریکس) (یاییق) نهری مرور ایتدکن صوکره قافقی ایله واصل اولدیلنی خبر ویریور . ابوالغازی دنده جنکیز خان زماننده قاقلیلرک شرق حدودی شو (جو) (تالاس) یعنی (طراز) و ادیلرینه قدر امتداد ایتدکی ، غرب حدودلرینک ایسه (یاییق) نهریه طیانده یی آکاشیلور . بناء علیه ، موغول استیلا می هنکدنه بولرندن بر قسندن یاییق نهرینک شرفته کچمش ، نوغایلرک اجدادی تشکیل ایش اولری قوی بر احتمال داخلنددر .

وولغا پویری تورکاری آرسنده اسکی یماکلرندن ایش اولانلارده بولندیلنی شهسزدر . (اصطخری) نک (مساک الممالک) عنوانی اثرنده اتل (وولغا) نهریه دائر کوریلن شو (واما نهر اتل فانه فی باطنی یخرج من قرب خرخیز فیجری فیما بین الکیمایه) (یماکلر یوردی) و الغزیه و هو احد بین الکیمایه و الغزیه ثم یدبح غرباً علی ظهر بلغم و یومد راجعاً الی مالی المشرق حتی یجوز علی الروس ثم غیر علی بلغار ثم یل برطاس حتی یقع فی الحزر) افاده می بونی کوستریکورکده . یماکلر ، اساساً قیچاقلرندن برقم ایدیلر . کرچه موغوللر تاریخده دائر قیمتدار براتر یازان (دوهمون) ، یماکلری قاقلیلرندن عاید ایدیورسه ده (محمود کاشغری) نک (یماک) ، جبل من الترک و هم القفقاسیه عئندا . ثم اترک قجاق قسطنطنیه قسطنطنیه حوزا آخر) بولنده ک تصریحی ، مثلاً یی توضیح ایتکده .

اسکی بوغازلرله کلنجه ، کرک (ابن فضلان) ک بولر حقدده ویردیک معلومانم و کرک او حوالی طولاشان (ابو حامد الاندلسی) نک افاده سندن ، بولرکده تورک اولدقلری آکاشیلور . (زکریا بن محمد بن عیود الغزوی) ، آخارال بلاد و اخبار العباد) عنوانی کتاینده ، ابو حامد دن نقلآ بلغار بلده می حقدده شو معلومی ویریورک : (قال ابو حامد الاندلسی ، بلغار مدینه غلیبه مبنیه من خشب الصنوبر و صورها من خشب البوط و حولها من ام الترک مایه و لایطی) .

بو قوملرک کافہی بچک، قومان، یمان، غنر، قفجاق، خزر، قافلی... کبی مختلف ناملرله یاد اولان اوروغلرند اغشاردر. اختلفک اولمده اسکی (یغما) و (بچک) ناملرندک تورک بولمندن اینلرله وارد. چونک، خود کاشغریک (یغما، اسم قرینه طراز واصلها من قبیلہ یغما) دیش اولمسته وچکل تورکلرند بر قبیلہ نکه بماکارک قومشوسی اولدینی یولدهک تصریخته کوره، بوله بر اختلف وارد.

بزم (قارلوق) و (تورکن) دیدیمک تورکارچین وقایعناملرندک (تولور) اولدینی کبی قافلی، یغما، یمان وحی دیدیمک تورکلرکده (توشهچی) لر اولسی قوتلی بر اختلف دالندلده. بر الحقیقه چینگ (نانغ) سلاسی وقایعناملری بدینجی عصر میلادی نصف اولنده و غرب توکیولری خانی (تیهلی-شه) دورنده غرب تورکارچینک (تولو) و (توشهچی) ناملرله اون اوقه آیریلدیلری و یونلرند صاغ قوتی تشکیل ایدن توشهچی لک طالاس (طراز) طرفلرندک ساکن اولدیلری قید ایدیورلر [۱].

میلادک ۶۵۹ تاریخده ایسه (توشهچی) لک (جو) نهریک غربنده ساکن اولدیلری خبر ویریور. بو حوالی معجمالده انک، غزلرک بورد اولهرق کوستردیکی (سیاه کوه) بنی (قرمطاغ) منطقه سی در. کوریلورک چین وقایعناملرک (توشهچی) دیدکاری تورک اوقلرله تمین ایدیلرکی منطقه، مؤلفات اسلامیه ده، نانغ، یغما و غزله تمین ایدیلر منطقه ناک عینی در. بناءً علیه، توشهچی لک بو تورکیولرک اختلفلرند بید دکدر.

مختلف منابعدن استحصا ایدیلن شو تفصیلات تاریخیه کوستریورک بوکونکی شمال و قریم تورکارچینک تاتارلرله عربی هیچ بر مناسبتلری یوقدر. یولر، تاریخده مختلف ناملرله یاد اولانک و همیشک تورک اولدیلری حقیق بولان اوروغلرند اغشاردر.

شالی قارداشلردن یالکیز (چورواشلی)، فینلرله قیچاقلرک نتیجه تصالیدر. فقط، یونلردهده تورکارک غایبدر: (قلاپروت) و (رهموزا) کبی یووک مستشرقلرک درین تمبیلریده شو ادعای تأیید ایتمکدهدر.

مستر (هاوارت) پک واسم برتبع عصونی اولان (موغلارل تاریخی) عنوانی اترنده، عینی مسئله حقیقده شو معطالعه بولنیور: (موغلارل آوروپا یالرله قورع بولان ایلک تاسلارنده یعنی باؤو (بایدو) خانک او وسعتی حرکات عسکریمی هنکمنده غرب بحرلرنجه تاتاراسیله طامعشارلری. حالیکه (آلتون اوردو) ناک قسم اصلیمی اسکی دشت قیچاق تورکلرند ایدی. یونلرک امثال الیوم (قازان) ایله (قریم) ده اقامت

[۱] چین وقایعناملرندک بش اوقدن مرکب اولان (توشهچی) لک اسلمری شو صورته قید اؤتمیشدر: آسی کیه کیوه ۲ قوشو کیوه ۳ پاسانی فان ۴ آسی کیه کیوه شو ۵ قوشو جوان.

وانل اسم اترالیدی بچری ایله من الروس و بلغار و بیضی فی بحرلر. وانل قطعتان قطعه علی غربی هذالتر السمی اتل وهی اکبرها و قطعه علی شرقیه وانلک یسکن فی الغربی منی و تسمی القطعة الغربیه اتل و الشرقیه خزران و یسمی الملك باسانیم (بک) و یسمی ایضا (بالک)... عیاضیه ده یونلرک تورک اولهقلرنی کوستریمکدهدر. (اصطخری) ناک خزرلرند بر قسمنک (قره خزر) نامی طامعشارلی یولدهک تصریحی ده آیری بر دلیلدر.

الیوم قافلیسیده ساکن اولان (قاراجایلر) ک بواسکی خزرلرک اغش اوللری محتملدر. (وامیری) دیورک: لسان سلاسی بر طرف ایدلک اولزه، الیوم (قاراجارادا) فی اشغال ایدن قاراجارادا ایله ده روسل طرفندن تشکیل ایدیلن (خزر) لک اغشارندن عد ایدیملور.

شاهلده کباشقیردرک کتلمه، یونلرکده تورک اولدیلری محققدر. اختلفک یونلر بچک و میاکلرله غزلرک اغشارلردن طومشاردر. (ابوالفدا) تقویم البلدانده ابن سعیدن نقلاً یونلر حقیقده شومولماق ویریور: قال ابن سعید و بلادالباشقرد فی الاقليم السابع وهم ترک جاوړوا الالماینین علی عهد نوائی وهم مسلمون من جهة قیه ترکی نصرهم بشرائع الاسلام.

شو عباره باشقیرلرک تورک اولدیلرکی کوستردیکی کبی کنیدیلری دائره اسلامه صوفان ذالکده برنورک قیقی اولدیلری تصریح ایتمکدهدر.

اصطخری ایسه، باشقیرلر حقیقده دها زیاده تفصیلات و برمش، یونلرک غزلر، بلغارلر و بچکلرله مجاور یولدنلرنی سوله سدر. مشارالیه، باشقیرلرله دائر عینا شومطریلری یازیور: (و بسجرت باشقرد) هم صفنان. صنف فی آخوانیبه علی ظهیر بلغار و قال ان بلغهم غوائی رجل یتمتعون فی مشاجر لایقدر علیهم وهم فی طاعته راغبون. و بسجرت (باشقیر) آخر وهم متاخون لیجناک وهم و بچناک اترک.

(زکریاء قزوینی) ناک (آثارالبلا و اخبارالعیاد) عنوانی اترنده ایسه، خلفای عباسیه دورنده باشقیرلر یوردنی زیارت ایدن (ابن فضلان) دن نقلاً شو معلومت ویریور: (باشقیر) جبل عظیم من الترك. حکي احمد بن

قتان رسول المقتدر بالله الی ملک الصغالیة لما اسلم قتال عند ذکر باشقیرت و قفنا فی بلاد قوم من الترك وجدناهم شرالائراک و اقدمهم و اشددهم اقداما علی القتل فوجدتهم یقولون للصیف رب و اللهشاه رب و المعطر رب و اللیر رب و اللشجر رب و القناس رب و رب و اللدواب رب و اللماه رب و اللیل رب و اللنهار رب و اللدوت رب و اللحویه رب و اللارض رب و اللسماء رب و هو اکبرهم الا انه یجتمع مع هؤلاء بالاتفاق و یرضی واحد بعمل شریکه...

ایشه بوتون شو تاریخی و شقملر، قریم، پوت اوکسین و شمال تورکاری آرمستده تاتار نای ویریورلرک بر قوم اولدیلری قتل صورته اثبات ایتمکدهدر.

او حامدک شو افاده سی بلغار بلده سیله حوالیسنک اوقدرکلا تورکارک مسکون اولدیلری کوستریمکدهدر. (ابن حوقل) ک (المسالک و الممالک) اترنده ک (ولان بلغارکسان الخرز) قیدی ده قازان خوالیسنده ک اسکی بلنارلرک تورک اولدیلری مؤیددر. چونک ده (مراسدالاطلاع علی اسماء الامکنه و البقاع) ده خزرلرند بحث ایدیورلر ک (خزر، بلادالترک) خلف باب الاواب و هم صنف من الترك و هو اقلم من قصبة اتل و دینلرک یونلرک تورکلرند بر صنف اولدیلری تصریح ایدلشدر.

لسانری، تورکلرند بر صنف اولان خزرلرک لسانک عینی اولان قازان حوالیسی بلنارلرکده تورک اوللری طبیی در. توکیو (تورک) لک تشکیلات و عاتلرینه داتر چین وقایعناملرند و یریلن معلومات عیله عرب مورخلرنک خزرلر حقیقده و ردکاری معلوماته نوائی ایتیمده، خزرلرک تورک اولدیلرینه آیری بر دلیلدر [۱].

(ابن حوقل) ک مرکز حکومتلرنک (اتل) بلده سی اولدیلری و خاقانلرینه (بک) نامی و ردکاری مین اولان شو: (واما الخزر قاسم الاقليم و قصبة اتل.

[۱] فی الحقیقه (ده کینی) ایله (ایستانیسلاس ژولین) ک (نانغ) سلاسی وقایعناملرند نقلاً توکیو (تورک) خاقانلرنک مراسم جلوسیه سی بو صورته تصویر ایتلرکی کوریلور: (توکیولرده خان اعلان ایدیلرک چک برنس، چکده برسربر اوزرینه اجلاس ایدیلرک امرا، روسا و ارکان معیت طرفندن طولانان خلق اورتستده، طلوز دفعه طولاشدیر یازیور. برنس طولاشدیر یولورک خلق ده کنیدی اقیقشلا و سلاملادی. بو مراسم بتدکن مسوکره قوش بر آنه پندیر یازیور... بر آناهده بر آنه قوش پارچه سیله نفسی یوس بوتون کسلیله بچک صورته یوغازی میقلریدی. عسرت تفسله برنس بریغینق غرض اولنجه، قومانی جوزر و کنیدیه یوکلر سله (بزه قاج سنه خاقانی ایدمچکک؟) یولنده بر سؤال ایراد ایدلریدی.

هنوز باقیین بر حاله بولان برنسک چیقاردینی مهم مسوزلرند، تاویالرله قاج سنه حکمداران ایدمچکنه حکملر چیقارلریدی.

(ابن حوقل) ایله (اصطخری) ایسه (خزر) خاقانلرنک مراسم جلوسنی شو صورته تصویر ایدیورلر: (واما سیاستهم (ای الخزر) و امراالملکة بهم. فان عظیمهم یسمی خاقان خزر و هو اصل من ملك الخزر... الا ان ملك الخزر هوالدی یقیه و اذا اراد ان یقیمو هذا الخاقان جاؤاه بخیفونه بخرمه حتی اذا قارب ان یقطع نفسه قالوا له کم تشهی مدة الملك فیقول کذا و کذا سنه فان مات و نهوا الاقل... ایشه چین مورخلرنک توکیو (تورک) خاقانلرنک ابن حوقل ایله اصطخری نکهده خزر خاقانلرنک جلوسری مراسمده اتر و ردکاری معلوماته نوائی ده خزرلرکده تورکلرند اولدیلرک قوتلی بر دلیلدر.

احتمال ، هیچ بر زمان ، هیچ بر لسانهای میسر
اولیای حق در . فقط جزئی بر قسمت تحلیل محال
کوردی به یور . مثلاً « دوزت » ماده سنک « دت »
اشفاق لافعی « ایت » جوهرندن باشقا
برشیبی در :

دوز + ایت

بو ایکی گله ی آری آری ، فقط سرعه او قودینز
حاله « دوز » اوزنده اولی اوزره هر ایکیسی نک
برگه جکنده قایر . استعما قویله بو ایکی گله
بوس بوتون قایناشارق و ورورده سوک بجه اتمال
ایده کی « دوزت » ماده سی حوله کلش اولور -
پوک دک ، آسکین ستمعل اولان « اوت » ایت -
ماده سی ایله « آله » و « بول - اول » ماده لری یخی -
آشینه ، بکزنه ، و آهک صوائت قانونیک تأثیر لری
آکنده - صفار دن واسیلر دن تشکیل ایلیش
پوزرجه فعلی ماده نک اشفاقه خدمت اجتن
اولایلیر .

دوغرول ، دوغرولت ، کوجوت ، کوجولت ،
دوزلت ، دوزله ، دوزلت ، سوریت ، سیوریل ،
انجلیت ، انجیل ، اوفالا ، یاغلا ، کوزله ، سوبله ، الخ .
- یا عجمه تدبیرک « دت » سی ، مجهول و مطاوعترک
« ل » فده « اصلا » بو « ایت ، اول ، بول »
جوهر لرنده کورمک تمکن دیکلی ده ؟ - چاغ ، چاق
« زمان » گله سنندنده جی ، جک ، چه جی ...
لاحقه لرنده کورمک دوزلتنده ایتل ویریلیر . « م »
لاحقه لرنده « دن » م = م = م = م = م = م =
آشینه لری اولدینده حکم ایده لیر . بو بر قایم مال
دالایله بوتون لاحقه لریزه آسکین مستغلا قوللایان
بر طاقم جوهر لری بقیه لری و آشینه لری نظریه
بایلیلیر . هندو - آوروپائی لاحقه لره - نظریه -
سابقاً مستقل بر طاقم گله لره آشینه سنندن یاق قلش
علامتدرد . احواله تصریف و اشفاقه خدمت ایدن
بوتون لاحقه لری اوزون بر تکاملک وجوده کتیردیکی
تکسیرک محمولیر ، و بر اسانده بو کی لاحقه لره
موجودیتی اولسانک هندو - آوروپائی لسانلره متوازی
اولاق عینی بر تکامل صفحه سنندن کیش اولدینده
دالات ایدر . شیمیدی ده گله نک قومشو حدلری
آرهنده ، بقیشه قایناشارلرنده حصول کلن تکسیرک
تدقیقه کیم . بو مقصده لاحقه لریزی اوج واسع
قسمه آیراییلیز :

۱ - گله نک سوکه ، آهنگه تابع اولراق ،
ویردکاری حرکتدن عبارت اولان لاحقه لری : قول ،
قوی ، قوله - سوز - سوزی ، سوزه ؛
بول - بولا - کور - کوره ؛ صای صایی ؛
صور - صورو .. الخ .

۲ - گله نک سوکی ، آهنگه تابع صورته ،
حرکه لره اوکا دیکر بر صوت ویا هیئت اصوات
علاوه ایدن لاحقه لری :

قول : قولک ، قولکیز . سوز : سوزم ، سوزوم ؛
کول : کولوکز ، کولیم ، کولوپور ؛ قیر -

شمالی قارداشلر ، ملی وحدتک نه خارقه لری یاراندینی
کوره ییلمک ایچون آلمان ملتک تاریخنی اساسلی
صورته تدقیق ایتمی دیرلر .

روسیه ده کی تورک لره برلشمه لرنه چالیشمی ویرسیرک
اسلاو جیلنی غیرته بکزه نره کغامته محکوم برغیرت
عد ایدنلر شبه یوقه پک چوق یاییلیرلر .
اکر (اورال - آلتای) دینیلن قوملرک وحدتندن
بعث ایلیش ، فینلرک ، اوغوزلرک اوستیایلرک
لاپونلرک ، مجارلرک ... برلشمه لری کی بر خلیا
آرهنده قوشولش اولسیدی او زمان اسلاوی
روسلرک کیتدکاری یا کاش بوله دوشولش اولوردی .
وطبیعی او وقت بوتون غیرتارده عقامته محکوم
قایردی .

شمالی قارداشلر آرمهنده تاتارلار کی اویدورمه
بر شعب غیرتی کورنلرک ، بو حرکتلریله ملت آرمهنه
بر تفرقه صوفقه چالیشمده اوله لری ایتق ادرک
ایغری ایجاب ایدر . بون تفرقه تحققی ایتدیکی کون
هیچ شبه یوقه هنوز طوغره باشلایان استقلال
گونشی ، قان بخارلندن متحصل کتیب سیلیر
ایچنده ایدیا سونوب کیده جکدر .

او زمان روسیه ده کی بوتون تورک لره ، ینه او آغیر
وازیجی اسارت بو یولدنیری آکنده کیمه جکدر .
روسیه تورک لرنک بو کونه قدر موجودیت و جریتلری
تهید اتمکده اولان قورقونج دیو ، ٹولش دکل ،
بلکه یارالاش و موقتاً باینین و بیتاب دوشمشدر ،
بو بایغینقدن استفاده ایدرک ملی وحدت تأمین
ایدنرسه استقبال تهلیکه مه معروض بر قایلش اولور .
قرون وسطائی ذهنیتلره باغلانرق حالا شعب ،
عشیرت ، قبیله غیرتی کورمک ، حریت و استقلال
امیلری ، بر دها انکشاف اتمک اوزره ، ایدیا
کومک دیکدر . شمالی قارداشلرک شو ملی وحدتچیلرک
عصرنده عرفان نورنی رهبر ایدینلرک او مهلاک
تاتارلار صرندن کندیلری قورتارمق آکنده اوله لری
تقدیرمه موفق اوللری غنی ایدر .

م . شمس الدین

لیسنه کیتک

لسانزده تکسیر

تکسیر ، گله نک قیاسی ویا سماعی اولراق لفظاً
دیکیمسی یعنی صائت ویا صامت لرنه هر هانکی بر
تکوله اوغراماسی در . گله نک تحلیل مقاله سننده
کوره لیک اوزره ، کرک نورکجه و کرک هندو -
آوروپائی ده کیتده دستور ایله تحید اولونایلیردی .
جوهر + اشفاق لافعی + تصریف لافعی .
لاحقه لره تکسیر - سانسزده قوللایان پوزرجه
اشفاق و تصریف لافعه سنک اصلی تحقیق اتمک ،

ایدیلور . (فلاپروت) و (رهموزا) نکده اثبات
ایتمکاری بانو (بادیو) اصل اوردوسنی تشکیل
ایدن کله به تاتار اسمنک قطعاً هیچ برملق و مناسبتی
یوقدر . چونکه بونلر ، قبیاقی تورک لرندن ایدیلر .
تاتار اسمی یالکیز بانو (بادیو) اوردوسنک رؤسا
و قوماندانلرنه یعنی موغوللره شمولی اوله ییلن بر
کله در .

هاوارنک شو افاده سی صراحتاً کوسه یورکه
بوکون شمالی قارداشلر آرمهنده کندیلری تاتار عد
ایده یله کلک دکل بر قوم فردیلیر یوقدر . مختلف
ناملر طاشیان بو شعبلرک هپی تورک نام عمومی
آکنده داخلدر . بونلره جوبی زمانارنده موغول
اسمی ویرلش اولسی نه قدر یا کاش ایسه ، موغولک
مرادق اولدق استعمال اولان تاتار اسمنک اطلاق ده
حقیقت تاریخیه او قدر مخالفدر [۱] . چونکه
موغوللار کی تاتارلرکده شوالی و فریجی تورک لره بر
مناسبت و علاقه سی یوقدر . ینا علیه تاتار جمیت
خیریه سنکده اسمی دیکشیرمک لازمدر .

بر وقتلر باشلرنده (بادیوخان) و اخلافنک یعنی
موغوللرک بونلش اولسنه بانه قی شمالی قارداشلرک
کندیلری تاتار عد ایملری بوکونکی افغانستانلرک بر
زمانا سووک تکین (سبکتکین) لره کندیلرنه حاکم
اولسنه استناداً تورک اوله لری ادعا ایملری ویا
ساجوق سلطانلرک ادا دملری آکنده باشایان ایران
فارسیلرک تورک لره دعواسه قاشمیه لری قدر غریب
و جیره شایان بر غیردر .

بوکون روسیه ده کی تورک لره تاریخده پک نادر
کودیلن بویوک بر فرصت مواجهه سنده بولیلور .
بوفرصندن خلیه استفاده ایده یلرسه بونک مسؤلیتی
روسیه تورک لرنک دشمنولری اولان شمالی قارداشلره
توجه ایده جکدر . شو حالده تاتار جیلنی کی ملی وحدتی
صارصق فکرله اورتایه آیلش مرضی و تهلیکلی
جریانلری یاشاتمعه چالیشق دکل ، بالمکس ایدیا
اونودنرمعه غیرت اتمک ایجاب ایتمی ؟

دشمنلرک آجیدینی و ترویج ایتدیکی تهلیکلی بوله
صایبق بویوک تورک ملتی بارجالامغه بلتمک ، حریت
و استقلال ایدیلری ییقین باشقه برنیجه و برمه یجکی
پک آشکار بر حقیقت در .

لهجه فرقه بانه قی دلی ، دینی ، تحسینی بر اولان
تورک لری شعبلره آیریمق غیرتی ، هم ماضی ، هم
استقبالی آت اوست ایدمک مرضی بر هوس در .
استقلال تمکنت متاعی اتخمتی ملی وحدتله قایلدر .

[۱] ابوالفضل رشید ، جنکیز خان و اخلافی
زمانارنده تورک لره و دیگر قوملره ایچون موغول
نای ویرلش اولدینی شو صورته ایضاح ایدیلور :
(اقوام خنای و جورجه و سنکیاس (نیکوس)
و ایدور و قبیاقی و تورک و قارلوق و قلیج و جاعت
اسیران و اقوام تاجیک کد در میان مغول برورده شدند .
ایشانرا مغول گفته اند . و آن جاعت نیز جاع و منتقم
خود را مصالحت در آن داند که خود را مغول گویند ...)